

12.2.2025

UUDISTUVA JA OSAAVA SUOMI 2021–2027 EU:N ALUE- JA RAKENNEPOLITIIKAN OHJELMAN MYÖNTÄMISVALTUUKSIEN JAKO SEKÄ INTERREG-OHJELMIEN 2021–2027 MYÖNTÄMISVALTUUKSIEN JAKO VUONNA 2026

Päätöksellä esitetään jaettavaksi Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU-ohjelman mukaisia myöntämismääränsä 279 917 000 milj. euroa elinvoimakeskusten ja maakunnan liitoille sekä Interreg-ohjelmien 2021–2027 mukaista myöntämismäärää 8 800 000 euroa.

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmaa toteutetaan koko Suomessa, pl. Ahvenanmaa, jolla on oma ohjelma.

Valtioneuvosto hyväksyi 21.10.2021 Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 –ohjelman ja 27.10.2021 kumppanuussopimuksen. Euroopan komissio hyväksyi Suomen alue- ja rakennepolitiikan ohjelman Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 toukokuussa 2022. Ohjelman toteutus aloitettiin keväällä 2022. Hankkeiden tukikelpoisuus katsotaan alkavaksi aikaisintaan silloin, kun hakemus on jätetty tietojärjestelmään.

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmalla tuetaan hallitusohjelman tavoitteita ja EU:n strategioita. Ohjelma tukee elinkeino-, energia-, ilmasto-, innovaatio-, koulutus- ja työllisyyspolitiikkaa sekä syrjäytymisen ja köyhyyden vastaista työtä lisäämällä toimenpiteisiin volyyymia, ja tuottamalla uusia toimintamalleja, menetelmiä ja verkostoja politiikan kehittämiseksi.

Ohjelmasta rahoitetaan tutkimus- ja kehittämistoimintaa, pk-yritysten kasvua ja kilpailukykyä, energiatehokkuutta, ilmastonmuutokseen sopeutumista ja kiertotaloutta. Ohjelmasta rahoitettavat hankkeet tukevat myös mm. ihmisiä pääsemään töihin, päivittämään osaamistaan kouluttautumalla sekä pääsemään ylipäätään mukaan yhteiskuntaan. Ohjelman eri toimenpiteiden toteutumista ja tuloksellisuutta seurataan useiden tuotos- ja tulosindikaattoreiden avulla. Maakunnat asettavat tavoitteet niin kutsutuille avainindikaattoreille, joita on viisi. Tämän lisäksi maakunnat voivat asettaa tavoitteita myös muille, itse valitsemilleen indikaattoreille.

Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelmassa on seitsemän toimintalinjaa, joista seitsemäs, turpeen energiakäytön puolittamisesta aiheutuvien sosioekonomisten haittavaikutusten lievittämiseen keskittyvän Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) erityistavoitteen toimintalinja, lisättiin ohjelmaan ohjelmanmuutoksella syksyllä 2022.

Valtioneuvosto on 9.10.2025 hyväksynyt Uudistuva ja Osaava Suomi 2021–2027–EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman ReARM-ohjelmamuutoksen, jolla suunnataan uudelleen ohjelman varoja. Ohjelmaan lisättävät puolustusta tukevat toimintalinjat muodostavat ohjelman kahdeksannen ja yhdeksännen toimintalinjan. Uusilla toimintalinjoilla kehitetään sotilaallista liikkuvuutta edistävää kaksikäyttöistä liikenneinfrastruktuuria sekä parannetaan teollisuuden puolustusmateriaalin ja kaksikäyttötuotteiden

tuotantokapasiteettia. Ohjelmanmuutosesitys on toimitettu hyväksyttäväksi Euroopan komissiolle 16.12.2025.

Toimintalinjat 1–3 sekä ohjelmanmuutoksella komissiolle esitetyt toimintalinjat 8–9 ovat EAKR-osarahoitteisia, toimintalinjat 4–6 ESR+-osarahoitteisia ja toimintalinja 7 JTF-osarahoitteinen. Toimintalinjat ja niillä toteutettavat erityistavoitteet (ET) ovat:

1. *Innovatiivinen Suomi Pk-yritysten kilpailukyky (EAKR)*
 - i. ET 1.i. Tutkimus- ja innovointivalmiuksien ja kehittyneiden teknologioiden käyttöönoton parantaminen
 - ii. ET 1.ii. Digitalisaation etujen hyödyntäminen kansalaisten, yritysten ja julkishallinnon hyväksi
 - iii. ET 1.iii. Pk-yritysten kasvun ja kilpailukyvyn parantaminen
2. *Hiilineutraali Suomi (EAKR)*
 - i. ET 2.i. Energiatohokkuustoimenpiteiden edistäminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen
 - ii. ET 2.iv. Ilmastonmuutokseen sopeutumisen, riskien ehkäisemisen ja katastrofivalmiuden ja -palautuvuuden edistäminen
 - iii. ET 2.vi. Kiertotalouteen siirtymisen edistäminen
3. *Saavutettavampi Suomi (EAKR)*
 - i. ET 3.ii. Alueellisen ja paikallisen saavutettavuuden kehittäminen (Itä- ja Pohjois-Suomessa)
4. *Työllistävä, osaava ja osallistava Suomi (ESR+)*
 - i. ET 4.a. Polkuja töihin
 - ii. ET 4.g. Uutta osaamista työelämään
 - iii. ET 4.h. Yhdenvertaiseen osallisuuteen
5. *Sosiaalisten innovaatioiden Suomi (ESR)*
 - i. ET 5.h. Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen
6. *Aineellista puutetta torjuva Suomi (ESR)*
 - i. ET 6.m. Eväitä elämään
7. *Oikeudenmukaisen siirtymän Suomi (JTF)*
 - i. ET Turpeesta luopumisen alueellisesti oikeudenmukainen siirtymä

8. *Kaksikäyttöistä tuotantoa edistävä Suomi (EAKR)*

- i. ET 1.vii Puolustusteollisuutta ja kaksikäyttöisyyttä tukevan teollisuuskapasiteetin vahvistaminen

9. *Turvallisuutta rakentava Suomi (EAKR)*

- i. ET 3.iii Sotilaallista liikkuvuutta edistävän kaksikäyttöisen liikenneinfrastruktuurin kehittäminen

Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelman rahoituskehykset

Ohjelma-asiakirja määrittelee ohjelmakauden vuosittaiset kehykset ja jokaisen toimintalinjan rahoituskehykset ohjelmakaudella yhteensä. Kansallisesti Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelman rahoitus on jaettu edelleen alueellisiin osuuksiin, valtakunnallisiin teemoihin ja kestäväan kaupunkikehittämiseen.

Ohjelman EAKR-rahoituksesta 35 prosenttia kohdistuu ilmastotoimiin ja 8 prosenttia kestäväan kaupunkikehittämisen toimiin, joka Suomessa toteutuu 16 kaupungin tai kaupunkiseudun kanssa solmituilla innovaatioekosysteemisopimuksilla.

Manner-Suomi jakaantuu ohjelmakaudella 2021–2027 kehittyneisiin alueisiin (Helsinki-Uusimaa) ja siirtymäalueisiin (muu Manner-Suomi). Lisäksi Itä- ja Pohjois-Suomella on erityisasema pohjoisten harvaanasuttujen alueiden rahoituksen osalta. Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 –ohjelma on valtakunnallinen ohjelma, joka sisältää sekä Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR), Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) ja Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) toimenpiteet.

Ohjelman EAKR:n, ESR+:n ja JTF:n muodostama EU:n kokonaisrahoitus on noin 1,935 miljardia euroa. Kaikkiaan julkista rahoitusta on käytössä noin 3,159 miljardia euroa.

Talouspoliittisen ministerivaliokunnan 22.3.2021 päätöksen mukaan EU:n rahoitusosuus on kehittyneillä alueilla (Helsinki-Uusimaa) 40 % ja siirtymäalueilla (muu Suomi ml. pohjoisen harvan asutuksen alue) 60 %. Kansallinen vastinrahoitus (valtio + kunnat) on lisäksi kehittyneillä alueilla (Helsinki-Uusimaa) 60 % ja siirtymäalueilla (muu Suomi ml. pohjoisen harvan asutuksen alue) 40 %. Poikkeuksena em. pääsäännöstä ESR:n toimintalinjalla 5 EU:n rahoitusosuus on 95 % ja toimintalinjalla 6 90 % koko maassa. JTF-rahoitus kohdistuu kokonaisuudessaan EU:n alue- ja rakennepoliittikan ohjelman alueelliseen osioon sekä siirtymäalueluokkaan, jossa EU-osarahoitus-suhde on 70 % julkisesta rahoituksesta.

Talouspoliittinen ministerivaliokunta linjasi 22.3.2021 EAKR ja ESR+ -rahastojen välisen suhteen ohjelmassa sekä kansallisen vastinrahoituksen suhteelliset osuudet. Rahastojen välinen suhde muodostuu EAKR:n osuudesta, joka on 59,5 prosenttia ja ESR+:n 40,5 prosentin osuudesta. Komissiolle 16.12.2025 toimitettuun ohjelmanmuutosesitykseen sisältyvä rahoitussiirto ESR+:sta EAKR:ään tulee nostamaan EAKR:n

osuuden 63,1 prosenttiin. Valtion osuus vastinrahoituksesta on 75 % ja loppuosa noin 25 % vastinrahoituksesta on pääasiassa kuntien rahoitusta. Myös JTF:ssa noudatetaan tätä osarahoitussuhdetta. Talouspoliittinen ministerivaliokunta linjasi 30.9.2021 päätöksellään JTF-rahoitusosuuksista. Samassa yhteydessä talouspoliittinen ministerivaliokunta linjasi, että InvestEU-toimenpiteisiin kohdennetaan 2 % eli 31 571 000 EAKR:n kokonaisrahoituksesta.

Rahoitukseen sisältyy myös ns. joustomäärä (jonka suuruus on noin 13 %), joka jaetaan v. 2025 toteutetun ohjelman tavoitteiden toteutumista koskevan arvioinnin perusteella. Yleisasetuksen 18 artiklan mukainen joustomäärä kohdistetaan ohjelman käyttöön kattavan väliarvioinnin perusteella, ja mahdollisesti tehtävien ohjelmanmuutosten mukaisesti. Euroopan komissiolle 16.12.2025 toimitetun ohjelmanmuutoksen tarkoituksena on uudelleen kohdentaa 300 milj. € puolustusta tukevan teollisuuskapasiteetin kasvattamiseen (n. 90 milj. €) ja sotilaallisen liikkuvuuden parantamiseen (n. 210 milj. €). Ohjelmamuutoksen hyväksymispäätöksellä komissio vapauttaa ohjelmaan sisältyvän Yleisasetuksen 18 artiklan mukaisen joustomäärän ohjelman toimenpiteiden käyttöön.

Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelman EAKR:n, ESR+:n ja JTF:n koko ohjelmakauden 2021–2027 indikatiivinen EU-rahoitus ja kansallinen rahoitus (valtio + kunta + muu julkinen) tavoitteittain ja alueluokittain on seuraava (ml. ohjelmanmuutosesityksen mukaiset muutokset toimintalinjoilla 1–4 sekä uudet toimintalinjat 8 ja 9):

TL	Rahasto	Alueluokka	EU-rahoitus	Kansallinen rahoitus
1	EAKR	Kehittyneemmät	30,984	46,477
		Siirtymä	281,192	187,461
		Harva asutus	151,247	100,831
2	EAKR	Kehittyneemmät	13,406	20,109
		Siirtymä	122,397	81,598
		Harva asutus	89,178	59,452
3	EAKR	Harva asutus	58,536	39,024
4	ESR+	Kehittyneemmät	39,958	59,937
		Siirtymä	346,556	231,037
		Harva asutus	95,306	63,537
5	ESR+	Kehittyneemmät	2,283	0,120
		Siirtymä	22,088	1,162
		Harva asutus	5,749	0,302
6	ESR+	Kehittyneemmät	4,282	0,475
		Siirtymä	25,951	2,883
7	JTF	Siirtymä	465,678	199,576
8	EAKR	Kehittyneemmät	12,114	18,172
		Siirtymä	23,937	15,958
		Harva asutus	17,981	11,987
9	EAKR	Kehittyneemmät	0	0
		Siirtymä	84,120	56,080
		Harva asutus	41,955	27,970
Yhteensä			1 934,890	1 224,151

Alueelliset osiot

Alueiden rahoitus muodostuu Itä- ja Pohjois-Suomen sekä Etelä- ja Länsi-Suomen rahoituksesta. Talouspoliittisen ministerivaliokunnan päätöksen 30.9.2021 mukaan Itä- ja Pohjois-Suomen osuus on 64,4 %, Etelä- ja Länsi-Suomen osuus 35,6 %.

Alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (756/2021, toimeenpanolaki) 20 §:n mukaan maakunnan yhteistyöryhmän tehtäviin kuuluu hyväksyä toimeenpanolain 29 §:n 3 momentissa tarkoitettu EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman alueellinen rahoitussuunnitelma ja siihen sisältyvät rahoituksen painopisteet.

Maakuntakohtaisissa rahoitussuunnitelmissa kuvataan Suomen alue- ja rakennepolitiikan varojen maakunnittainen kohdentaminen. Rahoituksen kohdentaminen kuvataan toimintalinjoittain, erityistavoitteittain ja viranomaisittain seuraavaksi kahdeksi vuodeksi hallintoviranomaisen ilmoittaman maakunnittaisen kulmaluvun perusteella. Ehdotus on tarkoitettu otettavaksi huomioon varojen jakoa valmisteltaessa. Hallintoviranomaisella on oikeus poiketa alueiden ehdotuksesta ohjelman täysipainoisen toteutumisen varmistamiseksi. Lisäksi suunnitelmassa ilmoitetaan arvio kuntarahoituksesta ja muusta julkisesta rahoituksesta toimintalinjoittain, erityistavoitteittain ja viranomaisittain. Rahoitussuunnitelmassa voidaan esittää myös mahdollinen varojen kohdentaminen ylimaakunnalliseen toimintaan ja ilmoittaa tähän toimintaan sovittu välittävä toimielin.

Talouspoliittinen ministerivaliokunta linjasi 30.9.2021 ohjelman alueellisten varojen indikaatiivisen maakuntien välisen jaon.

Valtakunnalliset teemat

Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelman valtakunnallisessa toiminnassa toteutetaan ministeriöiden valitsemia valtakunnallisia, strategisia teemoja. Valtakunnallisia teemoja toteutetaan sekä EAKR:n että ESR+:n toimintalinjoilla. Hallituksen iltakoulussa 27.11.2019 sekä talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa 30.9.2021 tehtyjen päätösten mukaisesti perusrahoituksesta kohdennetaan EAKR:n valtakunnallisiin teemoihin 4 % ja ESR+:n 20 %. EAKR:n rahoituksesta kohdennetaan lisäksi 2 % InvestEU:n toimenpiteisiin Uudistuva ja osaava Suomi ohjelman ulkopuolella.

Valtakunnallisten teemojen välittävänä toimieliminä toimivat RR-elinvoimakeskukset, joille valtuudet jaetaan. Valtakunnallisten teemojen hallinnonalakohtaisista rahoitusosuuksista on sovittu ministeriöiden kesken ohjelmakauden ajaksi. EAKR:n valtakunnalliset teemat ovat ympäristöministeriön, puolustusministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalojen toimenpiteitä. ESR+:n valtakunnalliset teemat ovat opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalojen toimenpiteitä.

Euroopan komissiolle 16.12.2025 toimitetun ohjelmanmuutoksen toimintalinjojen 8 ja 9 rahoitus hallinnoidaan valtakunnallisena teemana, jolle Puolustusministeriö nimeää

valtakunnallisen johtoryhmän. Työllisyyden ja yrittäjyyden ministerityöryhmä linjasi 29.8.2025, että hankkeiden alueellinen kohdentaminen tehdään suuraluetasolla (Etelä-Suomi, Itä-Suomi, Länsi-Suomi, Pohjois-Suomi) olemassa olevien indikaatiivisten rahoituskehysten puitteissa. Suuraluekehysten käyttöä seurataan vuosittain. Seurannan perusteella valtuutta voidaan kohdentaa indikaatiivisista suuraluekehyksistä poiketen, jotta voidaan varmistaa tärkeimpien hankkeiden rahoitus, EU-varojen täysimääräinen ja vaikuttava hyödyntäminen Suomessa ohjelman tukikelpoisuusajan puitteissa sekä turvataan Suomen täysimääräinen EU-saanto. Valtioneuvosto päättää vuosittain virastokohtaisesta myöntövaltuuksien jaosta. Työ- ja elinkeinoministeriö seuraa kohdentumisen toteutumista alkuperäisten indikaatiivisten kehysten mukaisesti ja jakaa myöntövaltuudet toimivaltaisille viranomaisille suuralueittain ja määrittelee varojen käytön ehdot.

Kestävä kaupunkikehittäminen

Kestävää kaupunkikehittämistä (Sustainable Urban Development, SUD) toteutetaan Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelmassa kaupunkien ja valtion välisten innovaatio-ekosysteemisopimusten puitteissa. Hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena on vahvistaa yliopisto-, yliopistokeskus- ja pääkaupunkiseudun kaupunkien kanssa tehtyjen sopimusten toimeenpanoa tiiviissä yhteistyössä ekosysteemisopimuskuntien, korkeakoulujen ja yritysten kanssa.

Ekosysteemisopimuksilla tuetaan vetovoimaisten osaamiskeskittymien ja innovaatioympäristöjen rakentumista sekä suomalaisten toimijoiden kytkeytymistä kansainvälisiin verkostoihin ja arvoketjuihin. Ekosysteemisopimukset ovat valtion ja yliopistosekä yliopistokeskuskaupunkien pitkäjänteinen, yhteinen satsaus osaamiskeskittymien vahvistamiseen.

Sopimusten sisällöt perustuvat kaupunkiseutujen paikallisiin osaamisvahvuuksiin. Innovaatiovetoista kasvua haetaan ajankohtaisten yhteiskunnallisten ja globaalien haasteiden kuten vähähiilisyyden, resurssiniukkuuden, digitalisuuden ja muiden uusien teknologioiden esiin nostamista mahdollisuuksista. Sopimusten tavoitteet ja sisällöt vastaavat hyvin asetettuja keskeisiä kansallisia innovaatio- ja kaupunkipolitiikan politiikkalinjauksia.

Sopimuksissa mukana olevat kaupungit ovat Helsinki, Espoo, Vantaa, Tampere, Turku, Oulu, Jyväskylä, Vaasa, Lappeenranta-Imatra, Lahti, Joensuu, Kuopio, Pori, Kajaani-Sotkamo, Kokkola, Seinäjoki, Rovaniemi ja Mikkeli.

Kaupunkikehittämisen EAKR-rahoitteisten toimenpiteiden välittävinä toimieliminä toimivat maakuntien liitot, joille valtuudet jaetaan. Rahoituksen alueellinen jakautuminen pohjautuu työ- ja elinkeinoministeriön sopimusohjeissa (24.6.2020) määriteltyihin kriteereihin ja siinä on huomioitu sopimukseen hyväksytyjen temaattisten painopistealueiden määrä ja niiden osaamisperusta sekä sopimukseen kirjattujen sopimusten sisällöt. Olennainen osa sisältöjen arviointia ovat olleet kaupunkien kanssa käydyt neuvottelut ja kaupunkien toiminnalle varaama kuntarahoituksen määrä.

ReARM-ohjelmanmuutoksen seurauksena kestävän kaupunkikehittämisen (SUD) rahoituksen määrä nousee 6,0 milj. eurolla v. 2026–2027. Kaupunkikehittämiseen kohdistuva lisärahoitus suunnataan ReARM-uudistusta tukeviin toimenpiteisiin. Näiden toimenpiteiden on: 1) oltava kaupunkien ja valtion välisten ekosysteemisopimusten mukaisia ja 2) kohdistuttava sisällöltään turvallisuusrinnovaatioihin liittyvän liiketoiminnan ja kaksikäyttötuotteiden TKI-toiminnan kehittämiseen.

Kestävän kaupunkikehittämisen lisärahoituksella on uutta ReARM-toimintalinjaa 8 (puolustusteollisuutta ja kaksikäyttöisyyttä tukevan teollisuuskapasiteetin vahvistaminen) täydentävä ja tukeva rooli. Tähän voivat sisältyä esimerkiksi testialustojen kehittäminen tai TKI-yhteistyö, jossa mukana ovat yritykset, tutkimuslaitokset ja korkeakoulut.

Lähes kaikki kaupungit ovat esittäneet ReARM-ohjelmamuutosta tukeviin toimenpiteisiin lisärahoitusta. Kaupunkien esittämä tarve vuosille 2026–2027 on yhteensä 8,27 miljoonaa euroa. Kaupunkien valmiudet toteuttaa ohjelmamuutosta tukevia toimenpiteitä jo vuoden 2026 kuluessa ovat erilaiset, minkä vuoksi myöntövaltuuden osalta nyt jaettaisiin vain 2,1 (eli noin kolmannes) ja ensi vuonna 3,9 milj. euroa (noin kaksi kolmannesta koko lisärahoituksesta). Ehdotetulla vaiheistuksella mahdollistetaan kaikkien kaupunkien osalta riittävät resurssit turvallisuusrinnovaatioiden liiketoiminnan kehittämisen ja kaksoiskäyttötuotteiden TKI-toiminnan kehittämisen valmisteluun yhteistyössä yritysten ja muiden TKI-toimijoiden kanssa ja samalla luodaan kaupungeille myös paremmat valmiudet seuraavassa vaiheessa kaupunkien väliseen TKI-yhteistyöhön. TEM:n tavoitteena on kannustaa kaupungeja jatkossa entistä tiiviimpään keskinäiseen yhteistyöhön.

Kestävän kaupunkikehittämisen myöntövaltuus v. 2026

Kestävään kaupunkikehittämiseen esitetään v. 2026 myöntövaltuutta yhteensä 19,34 milj. euroa. Tämä summa sisältää sekä ns. normaalin ekosysteemisopimusten rahoituksen että ReARM-uudistuksen tuoman lisärahoituksen kestävään kaupunkikehittämiseen. Aiemmin kestävään kaupunkikehittämiseen on osoitettu vuosien 2021–2022 myöntövaltuutta yhteensä 21,570 milj. euroa, v. 2023 myöntövaltuutta yhteensä 12,910 milj. euroa, v. 2024 myöntövaltuutta yhteensä 11,570 milj. euroa ja v. 2025 myöntövaltuutta yhteensä 14,170 milj. euroa.

Esitetyt myöntövaltuuksien lisäykset ovat kestävän kaupunkikehittämisen toteutukseen ohjelmakaudella varatun rahoituskehityksen mukaisia.

Vuoden 2026 myöntövaltuuden alueellisessa jaossa on otettu huomioon kaupungeille aiemmin osoitettu myöntövaltuuden taso (vv. 2021–2025 yhteensä), sopimusten toteutus kaupungeissa ja kaupunkien sopimusten toteuttamiseen v. 2026 ilmoittama rahoituksen tarve ja kuntarahoituksen määrä. Lisärahoituksen allokointi kaupungeille tehdään normaalin ekosysteemirahoituksen kriteereiden pohjalta ml. kuntarahoituksen määrä.

Kestävään kaupunkikehittämiseen eli ekosysteemisopimusten toteuttamiseen kohdistuvat myöntämisvaltuudet ovat Tampereen, Pääkaupunkiseudun (Helsinki, Espoo ja Vantaa) ja Vaasan osalta osittain vuodelta 2027 vuodelle 2026 aikaistettuja myöntämisvaltuuksia. Tämä pohjautuu kaupunkien tarpeiden etupainotteisuuteen. Aikaistusmahdollisuus huomioitiin aiemmin budjetoimalla kestävään kaupunkikehittämiseen kohdistuvat myöntämisvaltuudet vuodelta 2027 vuoden 2026 talousarvioon.

Kaupungeilta sopimusten toteutukseen edellytettävä kuntarahoituksen ja muun julkisen rahoituksen osuus julkisesta rahoituksesta on 40 %. Tästä osuudesta vähintään 62,5 % (eli vähintään 25 % julkisesta kokonaisrahoituksesta) on kuntarahoitusta siten, että 25 prosentin osuus täyttyy kokonaisuudessaan ekosysteemisopimusten mukaisissa hankkeissa sopimuskauden loppuun mennessä. Työ- ja elinkeinoministeriön on mahdollista myöhemmissä varojen alueellista jakoa koskevissa vuosittaisissa päätöksissä tarkistaa ko. kuntarahoituksen vähimmäistasoa, perustuen toteutuneeseen kehitykseen varojen käytössä. Temaattisten vetovastuiden osalta kunta- ja muun julkisen rahoituksen osuus julkisesta rahoituksesta on pääsääntöisesti 25 %.

Työ- ja elinkeinoministeriö on nimennyt 21.4.2021 (VN/15933/2020) Pirkanmaan liiton koordinoimaan kestävää kaupunkikehittämistä. Koordinaatiolla huolehditaan kestävän kaupunkikehittämisen toimeenpanon tarkoituksenmukaisesta seurannasta ja viestinnästä, yhtenäisten rahoitusperiaatteiden kehittämisestä sekä kestävää kaupunkikehittämistä koskevan rahoitus- ja hallinnointiosaamisen vahvistamisesta alueilla.

Em. koordinaation rinnalla organisoidaan kestävän kaupunkikehittämisen ja sitä toteuttavien ekosysteemisopimusten sisällöllistä toteuttamista tukeva kehittämissanke. Hankkeen tavoitteina ovat mm. a) innovaatiotoiminnan ja ekosysteemyön kehittäminen sekä asiantuntijatuki kaupungeille ja kaupunkiseuduille b) innovaatioekosysteemien kehittämiseksi muodostettavan verkoston luominen yhdessä TEM:n kanssa ja ekosysteemisopimusten toimeenpanon tukeminen sekä c) innovaatioekosysteemi-toiminnan sisällöllisten tulosten tunnistaminen, kokoaminen ja viestiminen sekä kansainvälisen yhteistyön edellytysten vahvistaminen.

Kehittämishankkeelle varataan 200 000 euroa, joka osoitetaan Pirkanmaan liitolle tähän tarkoitukseen. Kestävän kaupunkikehittämisen toimenpiteisiin jaettavaan valtuuteen sisältyy kehittämishankkeen osuus.

Temaattiset vetovastuut

Kestävän kaupunkikehittämisen kohteena olevia yliopisto- ja yliopistokeskuskaupungeja on sopimuksista neuvoteltaessa kannustettu valitsemillaan painopistealueillaan tiiviimpään yhteistyöhön muiden kaupunkien ja niiden TKI-toimijoiden kanssa. Hankkeet edistävät oppi- ja tutkimuslaitosten sekä elinkeinoelämän välistä yhteistyötä ja luovat edellytykset vaikuttavampien yhteishankkeiden toteutukseen vahvistaen samalla osaa-miskeskittymien välistä alueellista yhteistyötä ja työnjakoa.

Pirkanmaan liitolle osoitetaan tähän tarkoitukseen 2 750 000 euroa. Hakumenettelyä valmisteltaessa ja hankkeiden valinnassa liiton on kuultava työ- ja elinkeinoministeriön 11.2.2025 asettamaa kansallista ohjausryhmää.

ESR+-rahoitus kestävän kaupunkikehittämisen toimenpiteisiin

Maakuntien yhteistyöryhmät päättävät toimintaan kohdennettavasta ESR+-rahoituksesta, joka sisältyy ESR+:n alueelliseen osuuteen. ESR+-rahoitteisten toimenpiteiden välittävänä toimieliminä toimivat RR-elinvoimakeskukset. RR-elinvoimakeskukset voivat myös tukea kaupunkikehittämisen toimenpiteitä painottamalla kestävän kaupunkikehittämisen toimeenpanoa tukevia hakemuksia erityistavoitteen 4.2 haussa edellyttäen, että maakunnan yhteistyöryhmä hyväksyy haun sisällön. Alueellisia rahoitussuunnitelmia on päivitettävä tarvittaessa siltä osin, miten ESR+-rahoitusta kohdennetaan kaupunkikehittämisen toimenpiteisiin.

Interreg- ja Interreg-ulkorajaohjelmat 2021–2027

Interreg-ohjelmien EU-rahoitus (EAKR) ja Suomen kansallinen vastinrahoitusosuus

Ohjelmien (8 ohjelmaa) yhteenlaskettu EU-rahoitus (EAKR) ohjelmakaudella 2021–2027 on noin 1 054 700 000 euroa. Lisäksi ohjelmarahoitus koostuu julkisesta ja yksityisestä rahoituksesta sekä ei-jäsenvaltioiden rahoituksesta. Interreg-ohjelmien EU-rahoitusta (EAKR) ei ole budjetoitu valtion talousarvioon, koska ne ovat kansainvälisiä yhteistyöohjelmia. Interreg-ohjelmien hallintoviranomaiset vastaanottavat EU-rahoituksen (EAKR) suoraan EU:n komissiosta ja myöntävät sen tuensaajille ko. ohjelma-alueella.

Suomen valtion vastinrahoitusosuuden kehys ohjelmakaudelle 2021–2027 myöntämisvaltuutena on Interreg- ja Interreg-ulkorajaohjelmissa (11 ohjelmaa) yhteensä 120 975 000 euroa, josta Interreg-ohjelmien valtion rahoitusosuuden määrä on myöntämisvaltuutena yhteensä 51 000 000 euroa.

Interreg-ohjelmien Suomen valtion vastinrahoituksen myöntämisvaltuus (51 000 000 euroa) on indikatiivinen kehys, koska suomalaisten tuensaajien menestymistä ohjelman hankehakujen valinnoissa ei pystytä etukäteen euromääräisesti arvioimaan. Suomen EU-osuuteen suhteutettu kansallisen vastinrahoituksen määrä tarkentuu vuosittain ohjelmatyön edetessä ja siihen vaikuttaa suomalaisten tuensaajien menestyminen hankehakukierroksilla sekä muut tuensaajien tukikelpoisuuteen vaikuttavat tekijät, esim. valtioneuvoston päätöksistä johtuvat rajoitteet myönnettävän tuen määrästä.

Lapin liitto ja Uudenmaan liitto toimivat jatkossa Interreg-ohjelmien kansallisen vastinrahoituksen rahoittajina uudistetun alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan lainsäädännön mukaisesti. Hankerahoitus käynnistyi vuonna 2022 Euroopan komission hyväksytyä Interreg-ohjelmien ohjelmien sisällöt. Ohjelmien odotettua hitaampi käynnistyminen johtui Euroopan unionin ohjelmakauden 2021–2027 EU-säännösten valmistumisen viivästyisestä.

Vuoden 2026 varojen jako välittäville toimielimille

EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmiin vuoden 2026 EU:n ja valtion rahoitusosuuksien menot on budjetoitu talousarviossa työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan momentille 32.30.64 (EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin, arviomääräraha).

Momentille on budjetoitu Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 –ohjelmaan käytettävän rahoituksen lisäksi InvestEU-toimenpiteisiin kohdennettava rahoitus sekä Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien rahoitus.

Alueellisessa päätäntävällässä olevien alueellisten osioiden varojen jaosta ovat maakuntien liitot laatineet yhteistyössä elinvoimakeskusten kanssa vuoden 2026 rahoitussuunnitelmat. Maakunnille on toimitettu valtion vuoden 2026 talousarvion mukaiset kulmaluvut. Esityksissä varojen suuntaaminen kohdentuu ohjelma-asiakirjan toimintalinjoitaisiin ja erityistavoitekohtaisiin kehyksiin.

Vuoden 2026 alueellisten osioiden valtuuksien jakoesitys EU:n alue- ja rakennepolitiikan tehtäviä hoitaville elinvoimakeskuksille ja maakuntien liitoille on sisällöllisesti maakuntien rahoitussuunnitelmaesitysten mukainen. Rahoitussuunnitelmissa on huomioitu ohjelmanmuutosesityksen mukaiset uudelleen kohdennukset.

Alueelliset EAKR-varat esitetään jaettavaksi välittävälle toimielimille täysimääräisesti eli yhteensä 75 011 000 euroa.

Alueelliset ESR+-varat esitetään jaettavaksi välittävälle toimielimille täysimääräisesti eli yhteensä 56 290 000 euroa.

Alueelliset JTF-varat esitetään jaettavaksi välittävälle toimielimille täysimääräisesti eli yhteensä 37 385 000 euroa. JTF-rahoituspäätöksiä tekevien viranomaisten tulee järjestää turvetuotannosta poistuvien soiden ennallistamiseen liittyviä infoja sekä jakaa tietoa eri jälkikäyttömuotojen ilmasto- ja ympäristövaikutuksista.

Valtakunnallisten teemojen EAKR:n varat, yhteensä 860 000 euroa, jaetaan Itä-Suomen ja Kaakkois-Suomen elinvoimakeskuksille toimintalinjojen 1 ja 2 hankkeiden rahoitukseen. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan osuus on 839 000 euroa ja ympäristöministeriön osuus 21 000 euroa. Kestävään kaupunkikehittämiseen varatut vuoden 2026 valtuudet, yhteensä 19 340 000 euroa, jaetaan välittävinä toimieliminä toimiville maakuntien liitoille. Lisäksi jaetaan 2 750 000 euroa edelliseltä vuodelta uusittua valtuutta Pirkanmaan liitolle temaattisten vetovastuuhankkeiden rahoittamista varten.

Valtakunnallisten teemojen EAKR:n varat, yhteensä 21 281 000 euroa, jaetaan välittävinä toimieliminä toimiville rakennerahasto-elinvoimakeskuksille toimintalinjan 8 hankkeiden rahoitukseen. Yhteensä 44 440 000 euroa jaetaan Pohjois-Suomen elinvoimakeskukselle toimintalinjan 9 hankkeiden rahoitukseen. Hallintoviranomainen on valinnut Pohjois-Suomen elinvoimakeskuksen toimintalinjan 9 valtakunnalliseksi välittäväksi toimielimeksi. Hankkeiden alueellinen kohdentaminen tehdään suuraluetasolla olemassa olevien indikaatiivisten rahoituskehysten puitteissa.

Valtakunnallisten teemojen ESR:n varat, yhteensä 18 219 000 euroa, jaetaan välittävinä toimieliminä toimiville rakennerahasto-elinvoimakeskuksille. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan osuus on 3 754 000 euroa, opetus- ja kulttuuriministeriön osuus 7 946 000 euroa ja sosiaali- ja terveysministeriön osuus 6 519 000 euroa vuoden 2026 valtuuksista. ESR+:n valtakunnallisten teemojen hankkeita toteutetaan kaikkien neljän RR-elinvoimakeskuksen alueella.

Ruokavirasto toimii välittävänä toimielimenä aineellisen avun toimintalinjan osalta. Ruokavirastolle ESR+:n myöntämisvaltuuksia jaetaan yhteensä 4 341 000 euroa.

Varojen käyttöä tulee suunnata EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman erityistavoitteiden ja määriteltujen tulostavoitteiden mukaisesti.

Interreg-ohjelmien myöntämisvaltuudet, yhteensä 8 800 000 euroa, esitetään jaettavaksi Lapin ja Uudenmaan liittojen käytettäväksi Interreg-hankkeiden kansallisen vastinrahoituksen myöntämiseen hankkeille maakuntien liittojen esitysten pohjalta. Jaettavat myöntämisvaltuudet ovat edelliseltä vuodelta uusittua valtuutta.

Lisäksi määrärahaa voidaan käyttää ohjelmien toteuttamisen kannalta välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen, kansallisen vastinrahoituksen hallinnoinnista ja hallinnollisten tarkastusten tekemisestä aiheutuvien kulujen ja henkilöstön palkkaamiseen.

Interreg-ohjelmien kansallisen vastinrahoituksen jakoesitys:

Lapin liitto	7 300 000
Uudenmaan liitto	1 500 000
Yhteensä	8 800 000

Nyt tehtävällä päätöksellä jaetaan yhteensä 8 800 000 euroa edelliseltä vuodelta uusittua valtuutta.

Työ- ja elinkeinoministeriö päättää erikseen Interreg-ohjelmien teknisen avun myöntämisestä ohjelmien hallintoviranomaisille.

Interreg-ulkorajaohjelmien toimenpiteisiin budjetoitu valtion vastinrahoitus, yhteensä 7 670 000 euroa, jätetään jakamatta.

Erikseen jaettavat valtuudet

Nyt tehtävällä päätöksellä jää jakamatta yhteensä 114 079 000 euroa vuoden 2026 talousarvion 32.30.64 momentilla budjetoiduista myöntämisvaltuuksista. Jakamatta jää teknisen tuen valtuudet 15 209 000 euroa, Interreg-ulkorajaohjelmien valtuudet 7 670 000 euroa sekä EAKR-toimenpiteisiin tarkoitettut valtuudet 91 200 000 euroa. EAKR-toimenpiteisiin jakamatta jätettävät valtuudet jaetaan työ- ja elinkeinoministeriön päätöksillä hankerahoituksen edistymisen perusteella. EAKR-toimenpiteisiin jakamatta jätettäviin valtuuksiin sisältyy EAKR:n toimintalinjojen 8 ja 9 valtakunnallisesta teemasta 50 prosentin osuus, yhteensä 65 721 000 euroa. Ohjelman uusien toimintalinjojen toimeenpano käynnistyy vuoden 2026 alkupuolella, kun Puolustusministeriö on asettanut uuden valtakunnallisen teeman johtoryhmän ja hakujen avaaminen on mahdollista.

Valtioneuvosto on päättänyt teknisen tuen perusjaosta 31.3.2022.

Valtioneuvosto valtuuttaa työ- ja elinkeinoministeriön jakamaan jakamatta jäävistä valtuuksista teknisen tuen myöntämisvaltuudet erikseen työ- ja elinkeinoministeriön päätöksillä. Lisäksi valtioneuvosto valtuuttaa työ- ja elinkeinoministeriön jakamaan EAKR-toimenpiteisiin jakamatta jätettävät valtuudet hankerahoituksen edistymisen perusteella.

Momentin 32.30.64 vuoden 2026 myöntämisvaltuuksien jakoesitys

Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelma	EU + valtio milj. €
Alueellinen rahoitus	
EAKR RR-elinvoimakeskuksille ja maakuntien liitoille	75 011 000
ESR+ RR-elinvoimakeskuksille	56 290 000
JTF RR-elinvoimakeskuksille ja maakuntien liitoille	37 385 000
<i>Alueellinen osio yhteensä</i>	<i>168 686 000</i>
Kestävä kaupunkikehittäminen, EAKR maakuntien liitoille	19 340 000
Temaattiset vetovastuuhankkeet, EAKR maakuntien liitoille, uusittu valtuus	2 750 000
Valtakunnalliset teemat	
EAKR	66 581 000
* josta toimintalinjat 1 ja 2	860 000
* josta toimintalinjat 8 ja 9	65 721 000
ESR+	18 219 000
<i>Valtakunnalliset teemat yhteensä</i>	<i>84 800 000</i>
Aineellinen apu ESR+	4 341 000
Muut ohjelmat	
Interreg-ohjelmat, uusittu valtuus	8 800 000
Jaetaan nyt yhteensä TA 2026 valtuuksia	277 167 000
Jaetaan nyt yhteensä uusittuja valtuuksia	11 550 000
Jaetaan nyt yhteensä	288 717 000
Jätetään jakamatta TA 2026 valtuuksista	
Tekninen tuki	15 209 000
EAKR-toimenpiteet	91 200 000
* josta toimintalinjat 8 ja 9	65 721 000
Interreg-ulkorajaohjelmat	7 670 000
YHTEENSÄ jakamatta jää	114 079 000
TA 2026 momentti 32.30.64, budjetoitu yhteensä	391 246 000

LIITE 1

Alueellinen rahoitus yhteensä

Myöntämisvaltuudet maakunnittain/RR-elinvoimakeskussittain, miljoonaa euroa

	Elinvoimakeskukset				Maakuntien liitot	
	ESR	EAKR ELY Y&L	EAKR-yritystuet	JTF	EAKR	JTF
Etelä-Savo	5,048	1,193	3,327	1,507	1,937	1,213
Pohjois-Karjala	4,078	0,598	4,605	2,685	2,200	0,824
Pohjois-Savo	4,781	1,677	7,232	3,057	1,290	2,125
<i>Itä-Suomen RR-elinvoimakeskus yht.</i>	13,907	3,468	15,164	7,249	5,427	4,162
Etelä-Karjala	1,198	0,060	0,515	1,001	0,637	0,615
Kymenlaakso	2,525	-	0,534	1,134	0,723	0,928
Päijät-Häme	2,562	0,386	0,579	-	1,068	-
Uusimaa	5,093	-	1,776	-	2,834	-
<i>Kaakkois-Suomen RR-elinvoimakeskus yht.</i>	11,378	0,446	3,404	2,135	5,262	1,543
Kanta-Häme	1,492	-	0,742	-	1,184	-
Varsinais-Suomi	3,559	-	0,909	-	0,909	-
Etelä-Pohjanmaa	1,401	-	1,763	0,960	1,940	1,618
Keski-Suomi	2,425	-	1,280	1,490	1,160	1,491
Pirkanmaa	3,636	-	0,729	0,271	0,959	-
Pohjanmaa	1,077	-	0,549	0,836	0,550	0,358
Satakunta	1,835	-	1,137	0,739	1,140	0,950
Keski-Pohjanmaa	1,284	0,172	0,936	0,718	1,040	0,517
<i>Keski-Suomen RR-elinvoimakeskus yht.</i>	16,709	0,172	8,045	5,014	8,882	4,934
Pohjois-Pohjanmaa	7,241	0,751	4,568	5,129	4,881	2,359
Lappi	3,890	1,483	4,771	2,726	4,264	1,200
Kainuu	3,165	0,127	2,065	0,699	1,831	0,235
<i>Pohjois-Suomen RR-elinvoimakeskus yht.</i>	14,296	2,361	11,404	8,554	10,976	3,794
Maakunnat yht.	56,290	6,447	38,017	22,952	30,547	14,433

JTF-myöntämisvaltuudet maakunnittain/RR-elinvoimakeskuksittain, miljoonaa euroa (EU+valtio)

	Elinvoimakeskukset; JTF:n eri tyyppiset toimet			Maakuntien liitot
	Työllisyys- ja osaamishankkeet (TYOS)	Ympäristöön ja luonnonvaroihin liittyvät kehittämis- ja investointihankkeet	Yritystuet	Kehittämisen ja investointihankkeet
Etelä-Savo	0,272	0,247	0,988	1,213
Pohjois-Karjala	0,351	0,411	1,924	0,824
Pohjois-Savo	-	0,414	2,642	2,125
<i>Itä-Suomen RR-elinvoimakeskus yht.</i>	<i>0,623</i>	<i>1,072</i>	<i>5,554</i>	<i>4,162</i>
Etelä-Karjala	0,240	0,761	-	0,615
Kymenlaakso	0,309	0,825	-	0,928
Päijät-Häme	-	-	-	-
Uusimaa	-	-	-	-
<i>Kaakkois-Suomen RR-elinvoimakeskus yht.</i>	<i>0,549</i>	<i>1,586</i>	-	<i>1,543</i>
Kanta-Häme	-	-	-	-
Varsinais-Suomi	-	-	-	-
Etelä-Pohjanmaa	-	-	0,960	1,618
Keski-Suomi	0,131	-	1,359	1,491
Pirkanmaa	-	-	0,271	-
Pohjanmaa	-	-	0,836	0,358
Satakunta	-	0,212	0,527	0,950
Keski-Pohjanmaa	0,123	0,099	0,496	0,517
<i>Keski-Suomen RR-elinvoimakeskus yht.</i>	<i>0,254</i>	<i>0,311</i>	<i>4,449</i>	<i>4,934</i>
Pohjois-Pohjanmaa	1,048	0,374	3,707	2,359
Lappi	0,589	0,197	1,940	1,200
Kainuu	0,142	-	0,557	0,235
<i>Pohjois-Suomen RR-elinvoimakeskus yht.</i>	<i>1,779</i>	<i>0,571</i>	<i>6,204</i>	<i>3,794</i>
Maakunnat yht.	3,205	3,540	16,207	14,433

Kestävä kaupunkikehittäminen

LIITE 2

Myöntämisvaltuudet ekosysteemisopimuksittain, miljoonaa euroa

Välittävä toimielin	Kaupunki/kaupunki-seutu	EAKR+valtio yhteensä	EAK+valtio, perusrahoitus	EAKR+valtio, ReARM-lisärahoitus
Etelä-Karjalan liitto	Lappeenranta ja Imatra	1,090	0,990	0,100
Etelä-Pohjanmaan liitto	Seinäjäki	0,400	0,400	-
Etelä-Savon maakuntaliitto	Mikkeli	0,270	0,200	0,070
Kainuun liitto	Kajaani ja Sotkamo	0,320	0,220	0,100
Keski-Pohjanmaan liitto	Kokkola	0,440	0,340	0,100
Keski-Suomen liitto	Jyväskylä	1,150	1,000	0,150
Lapin liitto	Rovaniemi	0,350	0,250	0,100
Pirkanmaan liitto	Tampere	2,550	2,550	-
Pohjanmaan liitto	Vaasa	1,920	1,820	0,100
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto	Joensuu	1,200	1,100	0,100
Pohjois-Pohjanmaan liitto	Oulu	2,000	1,700	0,300
Pohjois-Savon liitto	Kuopio	0,550	0,450	0,100
Satakuntaliitto	Pori	0,800	0,600	0,200
Uudenmaan liitto	Turku	1,300	1,100	0,200
Uudenmaan liitto	Lahti	0,900	0,800	0,100
Uudenmaan liitto	Helsinki, Espoo, Vantaa	3,900	3,500	0,400
Yhteensä		19,140	17,020	2,120
Pirkanmaan liitto	Kehittämishanke	0,200	0,200	

LIITE 3

EAKR-rahoituksen indikatiivinen kohdentuminen suuralueittain ja elinvoimakeskuksittain, ReARM-toimintalinjat 8 ja 9

Suuralue	Toimintalinja 8	Toimintalinja 9	Yhteensä
Pohjois-Suomi	5 319 000	16 620 000	21 939 000
Itä-Suomi	4 756 000	14 864 000	19 620 000
Länsi-Suomi	2 515 000	7 858 000	10 373 000
Etelä-Suomi	8 691 000	5 098 000	13 333 000
Yhteensä	21 281 000	44 440 000	65 721 000

Elinvoimakeskus	Toimintalinja 8	Toimintalinja 9	Yhteensä
Pohjois-Suomi	4 891 000	44 440 000	49 331 000
Itä-Suomi	4 756 000		4 756 000
Keski-Suomi	4 133 000		4 133 000
Kaakkois-Suomi	7 501 000		7 501 000
Yhteensä	21 281 000	44 440 000	65 721 000